

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 979 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukxonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Improving the efficiency of investment activity in oil and gas enterprises.....	24
Raxmatova M.G., G'ofurov Sh.N.	
Organization of control and evaluation of effectiveness in international companies.....	30
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Xalqaro standartlarning korxonaga eksportini oshishidagi ahamiyati.....	35
Sobitov Diyor Abbralxonovich	
Erkin iqtisodiy zonalar boshqaruvining tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish yo'llari.....	40
Ataismatov Iqboljon Zumratjonovich	
Xorazm viloyatida turizm infratuzilmasini innovatsion rivojlantirish ko'rsatkichlarini ekonometrik modellashtirish va prognozlashtirishning ba'zi masalari.....	46
Jumaniyazova Ro'za Quvondiq qizi	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash.....	60
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
Economic analysis of investment activity of enterprises.....	66
Shermatov Akhror Abduhakimovich	
Kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish yo'nalishlari.....	72
Z. Rahimova	
Влияние углеродного следа на экологическую устойчивость узбекистана.....	76
Саттарова Барно Шухратовна	
Moliya bozori dastaklari orqali xorijiy investitsiyalarni jalb etish modellarining uslubiy asoslari.....	84
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
Maqsadli tushumlarning audit obyekti sifatidagi tasnifi va tavsifi.....	90
Ne'matov Oybek Ismatullayevich, Qambarov Abduazizbek	
Bank majburiyatlari tushunchasi, uning mazmuni va mohiyati.....	96
Muminova Parvina Ilhom qizi	
Sanoat korxonalariga berilayotgan soliq imtiyozlari ma'murchiligini ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan ishlar samaradorligi.....	100
Turabov Ulug'bek Olimjonovich	
Tur operatorlari va sayohat agentliklarida xarajatlar va foyda tahlili va uning turlari.....	106
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	
O'zbekistonda kredit bozorini rivojlantirish istiqbollari.....	113
Salimov Burxon Abubakirovich	
Social media marketing as a key strategy in modern business.....	125
Najimova Bakhtigul Abdilkasim qizi	
O'zbekistonda yashil mahsulotlar eksportini rivojlantirish orqali barqaror iqtisodiy o'sish va xalqaro integratsiyani ta'minlash.....	129
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
Оценка и управление рисками в проектах строительства энергетических объектов.....	136
Махматкулов Жамшед Бахтиёрович	
Iqtisodiyotda ko'chmas mulk bozori hamda uning xususiyatlari.....	140
Ibragimov Qobil To'xtamishovich, Raimkulov Sherali O'rozdavlatovich, G'ffarov Husayn Aliyor o'g'li, Ismoilov Davronjon Ilxomjon o'g'li, Tashpulatova Shaxnoza Tursunpulatovna	
Ekologik turizmning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri va uni rivojlantirish istiqbollari (Jizzax viloyati misolida).....	144
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li	
Ways to improve personnel policy in improving the quality of financial services provided by financial institutions.....	148
Ergashev Umidjon Ibragimovich	
Qo'shilgan qiymat solig'ining budjet daromadlarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	152
Djabbarov Anvar Muxammadsaliyevich	

Tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingini aniqlash va ulardan samarali foydalanish yo'llari	157
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
Tovar-moddiy zaxiralar auditini tashkil qilish masalalari	164
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich, Botirov Lazizbek Botirovich	
O'zbekiston tijorat banklari faoliyatida aktivlar daromadligini oshirish masalalari.....	168
Saxibjonov Muzaffar Salijanovich	
Organization of control and evaluation of effectiveness in international companies.....	174
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Strategic growth of global companies in contemporary environments.....	179
Djurabaev Otabek Djurabayevich	
Directions for management of the tax system.....	184
Sharokhmatov Abdurakhim Abdulamitovich	
Davlat korxonalarida moliyaviy samaradorlik va uni boshqarish tizimini takomillashtirish yo'nalishlari.....	188
Qarshiyev Nodirbek Olim o'g'li	
Проблемы, модели и методы оптимизации управления товарными запасами	193
Бабаджанов Шопулат Шомашрабович	
Literature review: the significance of digitization to management credit activity of commercial banks	200
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
O'zbekiston Respublikasining davlat budjeti.....	205
Ajibaeva Raiya Maxsudovna	
Yashil iqtisodiyot kontsepsiyasining shakillanishi, taraqqiyot bosqichlari va uning dolzarbligi.....	212
Kodirov Javlonbek Nematullayevich	
Bank plastik kartalari orqali masofaviy xizmatlarni takomillashtirish.....	219
Abdullayeva Dildora Qudratovna, Abdullayev Baxodirjon Valijon o'g'li, Almuratova Nurliolmasoy Naim qizi	
O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni ekonometrik modellashtirish	223
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Mahalla faoliyati ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini tahlil qilishning nazariy asoslari.....	232
Aliqulov Ravshan Shodiyor o'g'li	
O'zbekistonda lizing bozori tahlili.....	237
Boyev Bekzodjon Jo'raqul o'g'li, Shavkatov Behruz Rustam o'g'li	
Chakana savdoni rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari	241
Ismoilov Shohjahon O'tkir o'g'li	
O'zbekistonda tibbiy xizmatlarning rivojlanish tendensiyalari, tarkibiy tuzilish tasnifi va marketing segmentlari	244
Axmedov Zafarjon A'zamovich	
Мировой опыт и перспективы развития свободно экономических зон в Республике Узбекистан.....	250
Кадирова Истора Кадирова	
Перспективы реформирования налоговой системы Республики Узбекистан в условиях глобализации.....	254
Буранова Лола Вахобовна, Садиков Искандар Гайратович	
O'zbekiston 2030 strategiyasi – islohotlar tizimligida ipoteka kreditining dolzarbligi.....	263
A'zamxo'jayeva Nihola	
O'zbekistonda sug'urta mexanizmlarini rivojlantirish istiqbollari	267
Shoraximova Zilola Nosirdjanovna	
Biologiya va tibbiyotda matematik statistika	271
Voxidov Alikul Melitoshevich	
Viloyatda chorvachilik mahsulotlarini o'tgan yilga nisbatan o'zgarishi.....	283
Azimov Allaberdin O'rinovich, Begaliyeva Madina Abdusamatovna	
Servis korxonalarida mobil ilovalar yordamida interaktiv xizmatlar yaratish	289
Ne'matov Nizom Ismatullayevich	
Oziq-ovqat ta'minot zanjiri tushunchasi va uning zamonaviy tendensiyalari.....	293
Nazarova A.N	

Влияние искусственного интеллекта при разработке стратегических программ на экономическое развитие страны.....	300
Каримова Нуржахон Олим кизи	
Kichik va o'rta biznesda moliyaviy menejment: muammolar va yechimlar	306
Saidvaliyeva Nigora Ziyodillayevna	
Теоретико-правовая характеристика экономических отношений	313
Фарход Махмудович Тиркашев, Исломжон Жамшедович Жамшедов	
Cash flow reporting in Uzbekistan: national accounting standards and international standards application	318
Ochilov Ilyos Keldiyorovich	
Tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari va takomillashtirish mexanizmlari	324
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Получение долгосрочного кредита и определение его размера для привлечения лизинга	330
Латипова Шахноза Махмудовна	
Ko'chmas mulk solig'ining ko'chmas mulk bozori tendensiyalariga ta'siri	335
To'lakov Ulug'bek Toshmamatovich	
Rivojlangan mamlakatlarning davlat qarzi va uni boshqarishdagi tajribasini tahlil qilishga ilmiy yondashuv	343
Suynov Dilmurod Xolmuradovich, Abdurahmonova Feruzabonu	
Эффективный инновационный менеджмент в системе здравоохранения Республики Узбекистан.....	353
Абдурахманов З.М.	
Islom moliyasining O'zbekistondagi o'rni va O'zbekiston Respublikasining islomiy tashkilotlar va banklar bilan aloqasi	356
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi, Elboyev Otajon Polvonquliyevich	
Tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari.....	361
Oxunjonova Madina Isoqjonovna	
Основные задачи обеспечения цифровой информационной безопасности в образовательном процессе	365
Иззатилла Пулатов Кудратиллаевич	
Tijorat banklarida komplaens nazoratni takomillashtirish.....	373
Muminova Marguba Mamirkulovna	
Kichik biznes uchun soliq imtiyozlari va ularning samaradorligi.....	378
Sarvar Ochilov	
Xalqaro moliyaviy tashkilotlarning davlat iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni.....	387
Raxmonova Dildora Ergash qizi	
O'zbekiston Respublikasida kreditning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni	395
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Mintaqa sanoat korxonalarida investitsiya jarayonlari rivojlanish tendensiyasining statistik tahlili.....	399
Quvatova Gulzoda Faxriddin qizi	
Natijalarga yo'naltirilgan budjetlashtirish samarali budjet menejmentining omili sifatida	403
N. Sheraliev	
O'zbekistonda kichik biznesning rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari	408
Salayev Jasurbek Komilovich	
Features and prospects for the development of digital marketing in Uzbekistan.....	414
Musayeva Shoirazimovna	
Анализ динамики импорта узбекистана в 2017–2024 годах с учетом индекса сложности продукции (PCI)	418
Жабборова Нодира Холмурод кизи	
O'zbekistonning kredit riskini baholash: iqtisodiy barqarorlik va xavf omillari tahlili	422
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li	
Investitsion jozibadorlikni oshirish – korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishning muhim shartidir	426
Karimova Dilafuz Sadirdin qizi	

Sanoat korxonalarida innovatsion faollikni oshirish omillari.....	431
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li, Xakimov Javohir Hamza o'g'li, Turganbaev Nursultan Bayram o'g'li, Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich, Xasanov Ruslan Raxmatovich, Nurullayev Jasurbek Davronbekovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность».....	437
Алиева Сусанна Сейрановна	
Developing the labor market and strategies for reducing unemployment.....	442
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi, Elmurodov Mukhammadkodir Nurmuhammad	
Iqlim o'zgarishi sharoitida raqamli texnologiyalar orqali qishloq xo'jaligida samaradorlikni oshirish yo'llari.....	450
Fayziyev Oybek Raximovich, Ochilov Ilhom Sayitqulovich, Sayfullayeva Ruxshona Farrux qizi	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning sanoatni rivojlantirishdagi roli.....	458
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
Ishlab chiqarish korxonalarida risklarni boshqarishning asosiy yo'nalishlari va rivojlanish istiqbollari.....	466
Muxitdinov Shuhrat Ziyavitdinovich	
Ovqatlanish xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlaridan foydalanish va samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.....	470
Ravshanov Zaxiriddin Ibragimovich	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ahamiyati.....	477
Safayeva Dilafruz Ruzmatovna, Karimov Abrorjon Shavkat o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarini xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish: amaldagi holat tahlili.....	482
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T	
Tijorat banklarida foiz risklarini baholash va boshqarish.....	487
Karimov Mardon Akram o'g'li	
Zamonaviy sharoitda bank innovatsiyalaridan foydalanishning istiqbolli yo'nalishlari.....	494
Xodjimamedov Akmal Ashurovich	
A local perspective on sustainable supply chain management in Uzbekistan.....	501
Oybek Rafukjonkhajiev	
Raqamli texnologiyalar orqali sug'urta kompaniyalar marketing faoliyatini takomillashtirish.....	505
Rashidova Dildora Rasul qizi	
O'zbekistonning strategik rivojlanish davrida investitsiyalarning o'rni.....	511
Akbaraliyeva Aziza Maxmadali qizi	
O'zbekiston media bozori: rivojlanishi va afzalliklari.....	516
Qodirov Obidjon Olim o'g'li	
Порядок учета скидок в бухгалтерском учете на основе МСФО.....	520
Камолова Феруза Кахрамоновна	
Tijorat banklari transformatsiyasini amalga oshirishda qimmatli qog'ozlar bozorida foydalanishning xorijiy tajribasi.....	525
Bobur Abrorovich Yusupov	
Neft va gaz sanoati korxonalarini resurslardan samarali foydalanishning xorijiy tajribalari tahlili.....	533
Sonayev Sanjar Nurmatovich	
Оценка социально-экономического воздействия железнодорожных проектов.....	539
Хужаяров Бекзод Баходир угли	
Rivojlanayotgan mamlakatlarda islom mikromoliyalashning innovatsion mexanizmlari va xalqaro tajriba.....	544
Sharipova Maxliyoxon Baxtiyor qizi	
Iqtisodiy samaradorlik tushunchasining ilmiy- nazariy tahlili.....	548
Ibragimov Zukhriddin Sayfutdinovich	
Ipoteka kreditlarini moliyalashtirishda banklarning o'rni va istiqbollari.....	552
Muhitdinov Ulug'bek Diyorovich	
Mintaqaviy mehnat bozorini shakllanishining shart-sharoitlari, omillari, o'ziga xos xususiyatlari va prinsiplari.....	556
Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li	
Development of digital marketing for sustainable tourism development in Uzbekistan.....	560
Nasibabonu Abdurakhmonovna Akramova	

Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar	565
Ibragimov Ulmas	
Tijorat banklarining moliyaviy xavfsizligini ta'minlashning dolzarb masalalari	569
Akbarov Behzodxon Ulug'bek o'g'li	
Amerika qo'shma shtatlarida federal zaxira tizimi tomonidan amalga oshirilgan noan'anaviy pul-kredit siyosati.....	574
Djumonov Dilshod Safaroliyevich	
Intellectual mulkning ishlab chiqarishdagi ahamiyati	581
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Azizbek Umid o'g'li Abduvaliyev	
Tijorat banklari moliyaviy barqarorligini baholashning xorijiy davlatlar tajribasi	585
Sattarova Gulshan Muxiddinovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida moliyaviy xavfsizlik: investorlar misolida.....	589
Boysunov Jamshid Baxriddin ug'li	
Amaliy-ilmiy tadqiqotlarning mazmuni, asosiy maqsadlari va qo'llanilish shakllari.....	593
Raupov Jamshid Rashidovich, Kaxramonov Zafar Kaxramonovich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishning dolzarb masalalari.....	597
Ergashev Olim Kenjayevich	
Islom darchalari asosida moliyalashtirishni joriy etish istiqbollari	602
Gulyamova Shaxnoza Gafurdjanovna	
Влияние финансовых технологий на трансформацию страхового рынка.....	606
Тангирбердиева Гулчехра Рахимжановна	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishida mamlakatimiz iqtisodiyotini holati tahlili	611
Muradova Maxliyoxon Ravshanovna	
Foreign experience in the formation of banking assets in improving the efficiency of the activities of commercial banks.....	615
Ibrohimov Davronbek Muhammadi ogli	
Роль и значение экономического потенциала в формировании стратегии регионов Узбекистана.....	628
Абдалова З.Т.	
Перспективы развития торговых отношений между Китаем и Узбекистаном.....	634
Фазлиддинова Шахруза, Расулев Дильмурод Мирза-Ахмедович	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalarini rivojlantirish	640
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ilmiy-nazariy asoslari.....	647
Rajabov Alibek	
Digital technologies as a driver for the development of mice tourism in Uzbekistan	654
Ilkhomova Gulnoza Zaynitdin qizi	
Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati bojxona reytingini aniqlash va baholashning iqtisodiy ahamiyati.....	661
Azizov Sherzod Uktamovich, Mamarajabov Abdisamad Saidmurot o'g'li	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari	666
Shodiyev To'liqin Oltiboy o'g'li	
Sanoat korxonalarini rivojlanishining atrof-muhitga ta'sirini baholashda esg tamoyillarini qo'llash imkoniyatlari va istiqbollari	671
Turg'unov Jasurbek Alimardon o'g'li	
Museum collection management and new technology	677
Ibroximova Aziza Abbasovna	
Inklyuziyalashuv sharoitida sanoat korxonalarini faoliyatining ilmiy-nazariy jihatlarini	684
Isayev Kobiljon Abdukodirovich	
Turizm sohasida brendning O'zbekiston iqtisodiy o'sishiga ta'siri va sayyohlik yo'nalishi sifatida marketingning ahamiyati.....	693
Kobilova Maftuna	
Kichik biznes subyektlarida marketing faoliyatini boshqarishni takomillashtirish.....	697
Bektemirov Ozodjon Xusan o'g'li	
Tekislikda to'g'ri chiziq va uning tenglamalari.....	702
Azimova Hulkar Qayumovna	

Banking Legislation of the Republic of Uzbekistan: Practice and Reforms.....	707
Asliddin Qurvonboyev Baxrom o'g'li, Umarova Zulaykho	
Korxonalarda reklama faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli marketingdan foydalanish.....	712
Khojiev Elshod	
Необходимость использования искусственного интеллекта в системе образования – веление времени	717
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Kon-metallurgiya kombinati faoliyatining ekonometrik modeli va uni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari.....	721
Karimov Ma'ruf Ichthyorovich	
Ijara bo'yicha xalqaro standart qo'llanilishining xususiyatli jihatlari	725
Yusupova Malika Botiraliyeva, Satvaldiyeva Gulchexra Xudayberdiyeva	
Понятие и сущность маркетинговой деятельности малого бизнеса в Узбекистане.....	730
Убайдуллоева Малика Отабековна	
Tovar-moddiy zaxiralar tahlilini takomillashtirish	736
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich, Mirzayeva Shaxlo Faxritdinovna	
Tijorat banklarida mavjud muammoli aktivlar miqdorini qisqartirish bo'yicha xorij mamlakatlar tajribasi.....	742
Abduxalimova Marjona Xikmatovna	
Bank strategiyasini shakllantirish orqali samaradorlikni oshirish (O'zsanoatqurilishbank misolida)	748
Maxmudova Munavarxon Ruzimuradovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilik tarmog'ini rivojlantirish istiqbollari.....	752
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
Yangi O'zbekistonda baholovchi tashkilotlar reytingini baholash va renkingini aniqlash mexanizmining tashkiliy va huquqiy asoslarini takomillashtirishning zarurligi.....	757
Tashpulatov Giyos Toxirovich	
Raqamli transformatsiya sharoitida B2B marketing strategiyalarini tuzish va samaradorlikni belgilash.....	764
Yudashev Jamshid Abrarovich	
Iste'molchi xulq-atvori: marketing strategiyalarida uning o'rni.....	770
Hamidova Maftuna Boburjon qizi	
Impact of modern tourism infrastructure in enhancing a country's tourism potential.....	775
Ametova Shahnoza Rustamovna, Dauletbaeva Ulzada Bakhadirovna	
O'zbekistonda oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va iste'moli tahlili	780
Umarov Ilxomjon Yuldashevich, Abdulxamidova Nodira Abdurashitovna	
Xalqaro tajriba asosida uy xo'jaliklarining investitsion faoliyatini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	784
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich	
O'zbekistonda elektroenergetika sohasi boshqaruvini tartibga solish masalalari	795
Samiev Shoxrux Faxriddin o'g'li	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini moliyaviy qo'llab-quvvatlash yo'llari	801
Xaydarova Nargiza Anvarovna	
Greening Hotel Operations: A Framework for Sustainable Resource Management and Cost Efficiency in Bukhara Region.....	809
Toyirova Sarvinoz Atoevna, Canós-Darós, Lourdes, Osorio-Acosta, Estefanía	
O'zbekiston sanoat mahsulotlari eksportining tashqi bozorlar bilan o'zaro aloqalari	819
Yo'ldoshev Nozimbek Ma'rufjon o'g'li	
O'zbekistonda tibbiy ta'lim eksportining rivojlanish tendensiyalari	824
Abdullayev Javoxir Jaxongirovich	
Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari	832
Tolipova Baxtigul Farxodovna	
Sanoat korxonalarida boshqarish jarayonlariga omillar ta'sirini baholash uslubiyotlari	836
D.Ziyayeva	
Zamonaviy firmalarda kommunikativ aloqalar tizimini o'rnatish bilan bog'liq muammolar	840
Sh.A.Suleymanova, Sh.Z.Erkinova	

Перспективы развития электронной коммерции Республики Узбекистан	845
Маҳаммадалиева Муслимахон Шерали кизи	
Surxondaryo viloyatida o'rta muddatda uy-joylar qurilishi prognozlashtirishni tekshirish	851
Ibragimov Nodir Shopo'latovich, Ibragimov Qobil To'xtamishovich, Toshpo'latov Bobur Rasuljon o'g'li, Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi, Namozov DiyorbekBaxtiyor o'g'li	
Aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosatini takomillashtirish orqali investitsiya jozibadorligini oshirish mexanizmlari.....	858
Muxammadiyev Faxriddin Baxtiyorovich	
O'zbekiston respublikasi budjet daromadlarining amaldagi holati tahlili.....	861
Shodiyev Xurshedjon Karimovich	
Korxonalarda ishlab chikarish strategiyasini innovasion faoliyati orqali takomillashtirish yo'llari	865
Fayzullayeva Aziza Nusratillayevna	
Budjet tashkilotlarining shtat jadvalarini tuzish va xarajatlar smetasi	871
Xamdamov Nuriddin Abdimalikovich	
Tax Revenues and Budget Allocation: The Impact of Tax Revenues on the Economy in Uzbekistan and Indonesia.....	875
Vafoeva Sevinch, Umarova Zulaykho	
Erkin iqtisodiy zonalar – rivojlanishning muhim omili.....	879
Axtamova Parizod Oybek qizi	
The significance and impact of contemporary tourism infrastructure in boosting a country's tourism potential	883
Matkabillova Diloram Khalilullayevna	
Tijorat banklari investitsiya faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari.....	887
Abduvaliyev S.A.	
Yangi iqtisodiy tizimda barqaror ish bilan bandlik konsepsiyasini ishlab chiqish va unga oid global tajribalar.....	892
Xoliyorova Shoxista Qaxramon qizi	
Bo'lajak pedagog-o'qituvchining innovatsion faoliyati modeliga asoslangan xolda ta'lim-tarbiya metodlari va vazifalarinio'rgatish.....	898
Abdullaeva Sanobar Berdievna	
O'zbekiston to'qimachilik klasterlari orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash	903
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy hisobot ko'rsatkichlari tahlilining ilmiy asoslari	909
G.J.Jumayeva	
Интеграция современных концепций управленческого учета в учетно-аналитическую практику вузовских научных учреждений в Узбекистане.....	912
Каршиева Мохинур Олим кизи	
O'zbekiston sug'urta amaliyotida umr davomiyligi funksiyalarini aniqlashda aktuar hisoblarning o'rni.....	916
Abdujalilova Guzal Saydillayevna	
Инструменты фондового рынка в международной практике повышения инвестиционной привлекательности бизнеса	921
Юлдуз Усманова	
O'zbekiston respublikasi moliya-kredit tizimidagi muammolari va ustuvor yo'nalish istiqbollari.....	931
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
O'zbekistonning fiskal va monetar siyosati tashqi savdo defitsiti o'sishiga ta'siri.....	935
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
The accounting system in trade organizations, as well as the classification of income in trade.....	941
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sish omillari va ularning tahlili	947
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Ro'ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o'g'li	
Mehmonxona restoranlarida xodimlar malakasini oshirish tizimi va ularning samaradorlikka ta'siri	954
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy asoslari va mamlakatimizda yaratilgan shart-sharoitlar	958
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti	
Yog'-moy korxonalarini personalini boshqarishning ahamiyatli jihatlari.....	963
Azlarova D.A.	
Mahalliy budjet daromadlari bazasini kengaytirishda hokimliklarning vakolatlarini oshirish masalalari.....	967
Tuychiev Kamoliddin	
O'zbekiston yengil sanoat korxonalarida marketing strategiyalari	974
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna	

O'ZBEKISTON YENGIL SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARI

Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Savdo ishi” kafedrasida dotsenti

bozorovafajeza@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0777-5469

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston yengil sanoat korxonalarida barqaror rivojlanish va ijtimoiy o'zgarishlarga moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish masalalari o'rganilgan. Globallashuv va raqamli texnologiyalar davrida mahalliy ishlab chiqaruvchilar raqobatbardoshligini ta'minlash uchun innovatsion marketing yondashuvlarining ahamiyati tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: yengil sanoat, marketing strategiyalari, barqaror rivojlanish, raqamli marketing, ijtimoiy o'zgarishlar, to'qimachilik sanoati, raqobatbardoshlik.

Abstract: this article explores the issues of developing flexible marketing strategies for Sustainable Development and social change in light industry enterprises of Uzbekistan. In the era of globalization and digital technology, the importance of innovative marketing approaches to ensure the competitiveness of domestic manufacturers has been analyzed.

Key words: light industry, marketing strategies, sustainable development, digital marketing, social change, textile industry, competitiveness.

Аннотация: В статье рассмотрены вопросы разработки гибкой маркетинговой стратегии устойчивого развития и социальных изменений на предприятиях легкой промышленности Узбекистана. Проанализировано значение инновационных маркетинговых подходов для обеспечения конкурентоспособности отечественных производителей в эпоху глобализации и цифровых технологий.

Ключевые слова: легкая промышленность, маркетинговые стратегии, устойчивое развитие, цифровой маркетинг, социальные изменения, текстильная промышленность, конкурентоспособность.

KIRISH

Jahon bozorida ro'y berayotgan jiddiy o'zgarishlar, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va iste'molchilar talablarining transformatsiyasi sharoitida O'zbekiston yengil sanoat korxonolari oldida bir qator muhim vazifalar turibdi. Respublika yengil sanoati mamlakat iqtisodiyotining ustuvor tarmoqlaridan biri bo'lib, aholi bandligi, eksport salohiyati va yalpi ichki mahsulot hajmiga sezilarli hissa qo'shmoqda. Biroq global raqobat, yangi texnologiyalar va iste'molchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlari tufayli tarmoq korxonalar uchun zamonaviy va moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish dolzarb vazifaga aylandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 12-fevraldagi «To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini isloh qilish va jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4186-sonli¹ qarori sohada katta o'zgarishlarga turtki bo'ldi. Hujjatda yaqin istiqbolda to'qimachilik mahsulotlari eksportini keskin oshirish maqsad qilib qo'yilgan

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 12-fevraldagi «To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini isloh qilish va jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4186-sonli qarori: <https://lex.uz/ru/docs/-4199421>

[1]. Bu maqsadlarga erishish uchun korxonalar marketing strategiyalarini takomillashtirishi, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishi va xalqaro bozor talablariga tezkor moslashishi zarur.

O'zbekiston yengil sanoat korxonalarini uchun barqaror rivojlanish prinsiplari asosida ijtimoiy o'zgarishlarga moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish va asoslash maqolaning maqsadi hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yengil sanoat korxonalarida marketing strategiyalarini takomillashtirish masalalari ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan tadqiq qilingan. Xususan, F.Kotler, J.Lamben, M.Porter, D.Aaker kabi xorijiy olimlar sanoat korxonalarida marketing strategiyalarining nazariy va uslubiy asoslarini ishlab chiqqan [2,3,4]. Mahalliy olimlardan M.Qosimova, N.Jalolova, Sh.Ergashxo'jayeva, D.Muxitdinov, O.Olimov, Z.Hakimov va boshqalar tomonidan O'zbekiston sanoat korxonalarida marketing faoliyatini tashkil etish va boshqarish masalalari o'rganilgan [5,6,7]. Ammo yengil sanoat korxonalarining barqaror rivojlanish va ijtimoiy o'zgarishlarga moslashish nuqtayi nazaridan marketing strategiyalarini takomillashtirish masalalari yetarlicha tadqiq qilinmagan. Ushbu maqola mavjud tadqiqotlarni to'ldirishga va sohadagi ilmiy-amaliy bilimlarni kengaytirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston yengil sanoat korxonalarida barqaror strategiyalar masalalari milliy va xorijiy iqtisodchi-olimlar asarlarida atroflicha o'rganilgan. Jumladan, adabiyotlarda O'zbekiston yengil sanoatida barqarorlik va ijtimoiy o'zgarishlarga mos marketing strategiyalarini ishlab chiqishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Xususan, J.Smithning «Sustainable Marketing Strategies in Developing Countries» mavzusidagi xalqaro maqolasida rivojlanayotgan mamlakatlarda barqaror marketing strategiyalarini qanday qilib amalga oshirish mumkinligi haqida tahlillar keltirilgan. O'zbekiston yengil sanoati uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan global tajribalar yoritilgan.

Jahon banki tomonidan O'zbekistonning barqaror o'sishiga bag'ishlangan tahliliy hisobotda barqaror rivojlanishning zamonaviy holati va yengil sanoat sohasidagi imkoniyatlar tahlil qilingan hamda marketing strategiyalarini ishlab chiqishda global standartlarni qo'llash masalalari yoritilgan («Sustainable Development in Uzbekistan: Challenges and Opportunities». Washington, D.C.: World Bank Publications.).

Shuningdek, mahalliy iqtisodchi-olimlardan A.Abdullayevning «O'zbekiston yengil sanoatida barqarorlik va innovatsion yondashuvlar» nomli maqolasida O'zbekiston yengil sanoatida barqarorlikni ta'minlash uchun innovatsion yondashuvlar, ularning marketing strategiyalariga ta'siri hamda barqaror ishlab chiqarish, atrof-muhitni muhofaza qilishning marketingdagi ahamiyati o'rganilgan.

B.Karimovning «Yengil sanoat korxonalarida ijtimoiy mas'uliyat va marketing strategiyalari» mavzusidagi maqolasida yengil sanoat korxonalarida ijtimoiy o'zgarishlar va iste'molchilar ehtiyojlarini qondirishning zamonaviy usullari yoritilgan hamda ijtimoiy mas'uliyatni marketing strategiyalariga qanday qilib integratsiya qilish mumkinligi haqida tahlillar keltirilgan.

S.Nazarovning «Barqaror rivojlanish va yashil marketing: O'zbekiston yengil sanoati misolida» mavzusidagi tadqiqotida muallif barqaror rivojlanish tamoyillari va yashil marketingning yengil sanoatga qanday ta'sir qilishini, atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy mas'uliyatni marketing strategiyalariga qo'shish usullarini o'rganadi.

T.Rahimovning «O'zbekiston yengil sanoati: zamonaviy muammolar va istiqbollari» nomli kitobida O'zbekiston yengil sanoatining zamonaviy muammolari, jumladan, barqarorlik va ijtimoiy o'zgarishlarga moslashish masalalari tahlil qilingan. Marketing strategiyalarini ishlab chiqishda global va mahalliy tendensiyalarni hisobga olish zarurligi ta'kidlangan.

Shu bilan birga, H.To'rayevning «Ijtimoiy o'zgarishlar va marketing strategiyalari: O'zbekiston yengil sanoati misolida» nomli maqolasida ijtimoiy o'zgarishlar (masalan, iste'molchilar xatti-harakatlari, ijtimoiy media ta'siri) yengil sanoat korxonalarining marketing strategiyalariga qanday ta'sir qilishi haqida tahlillar keltirilgan.

M.Yusupovning «Innovatsion marketing» nomli qo'llanmasida «Barqaror marketing strategiyalari: nazariya va amaliyot» mavzusini yoritishda barqaror marketing strategiyalarining nazariy asoslari va ularni amaliyotda qo'llash usullari yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, statistik tahlil, ekspert baholash usuli va sotsiologik tadqiqotlar tashkil etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston yengil sanoati 2020–2024-yillarda sezilarli rivojlanishni namoyon etmoqda. 2023-yilda tarmoq mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 32,5 trln so'mni tashkil etib, 2022-yilga nisbatan 117,2 % o'sishni qayd etdi

[8]. Eksport hajmi 2023-yilda 3,2 mlrd dollarni tashkil etib, 2020-yildagi 1,9 mlrd dollarga nisbatan sezilarli o'sish kuzatildi.(1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston yengil sanoati ko'rsatkichlari dinamikasi (2020-2023 yillar).

Ko'rsatkichlar	2020 yil	2021 yil	2022 yil	2023 yil	2023 yil (2020 yilga nisbatan, %)
Ishlab chiqarish hajmi (trln so'm)	20,2	23,1	27,7	32,5	160,9
Tarmoqning sanoatdagi ulushi (%)	14,2	14,8	15,3	16,1	+1,9
Eksport hajmi (mlrd dollar)	1,9	2,3	2,8	3,2	168,4
Bandlik (ming kishi)	365	392	425	462	126,6
Korxonalar soni (birlik)	7850	8320	9150	9840	125,4

Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

Tadqiqotlar asosida O'zbekiston yengil sanoat korxonalarini uchun quyidagi innovatsion marketing strategiyalari taklif etiladi:

- Raqamli transformatsiya strategiyasi. Yengil sanoat korxonalarini uchun raqamli marketing texnologiyalarini keng joriy etish strategiyasi quyidagi elementlarni o'z ichiga oladi:

- Mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) tizimlarini takomillashtirish;
- Katta hajmli ma'lumotlar (Big Data) tahlili asosida qarorlar qabul qilish;
- Ijtimoiy tarmoqlarda targetlangan reklama kampaniyalarini yo'lga qo'yish;
- Virtual ko'rgazma zallarini yaratish;
- Chatbotlar va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish;
- Real vaqt rejimida mijozlar bilan ishlashni ta'minlash.

Barqaror rivojlanish strategiyasi. O'zbekiston yengil sanoat korxonalarining barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan marketing strategiyasi:

- «Yashil marketing» texnologiyalarini joriy etish;
- Ekologik toza xomashyo va ishlab chiqarish jarayonlarini qo'llash;
- Chiqindisiz ishlab chiqarishni tashkil etish;
- Suv va energiya resurslaridan oqilona foydalanish;
- Organik paxta va boshqa ekologik toza xomashyodan foydalanish;
- Korporativ ijtimoiy mas'uliyat tashabbuslarini faol amalga oshirish;
- Barqaror rivojlanish maqsadlariga muvofiq brendlashtirish.
- Kastomizatsiya va personalizatsiya strategiyasi.

Iste'molchilarning individual ehtiyojlariga moslashuvchan marketing strategiyasi:

- Mass customization texnologiyalarini joriy etish;
- Individual buyurtmalar asosida ishlab chiqarishni tashkil etish;
- 3D-modellashtirish va virtual texnologiyalar yordamida personalizatsiyani ta'minlash;
- Mijozlar bilan hamkorlikda dizayn yaratish (co-creation);
- Innovatsion materiallar va dizayndan foydalangan holda alohida segmentlar uchun maxsus kolleksiyalar yaratish.

Xalqaro integratsiya strategiyasi. Global qiymat zanjirlariga integratsiyalashuv strategiyasi:

- Xalqaro sertifikatlashtirish tizimlarini joriy etish (ISO, GOTS, OEKO-TEX va boshqalar);
- Xalqaro elektron savdo platformalarida ishtirok etish;
- Global brendlar bilan hamkorlikni kengaytirish;
- Transmilliy reklama kampaniyalarini amalga oshirish;
- Xalqaro ko'rgazma va yarmarkalarda muntazam ishtirok etish(2-jadval).

2-jadval

2-jadval. O'zbekiston yengil sanoat mahsulotlari eksporti geografiyasi (2023 yil).

Mamlakat	Eksport hajmi (mln. dollar)	Umumiy eksportdagi ulushi (%)	O'sish sur'ati (2022 yilga nisbatan, %)
Rossiya	785	24.5	112.3
Xitoy	640	20.0	128.5
Yevropa Ittifoqi	512	16.0	135.2
Turkiya	382	11.9	118.6
Qozog'iston	224	7.0	109.8
Qirg'iziston	160	5.0	107.5
Pokiston	128	4.0	142.2
Janubiy Koreya	96	3.0	126.3
Boshqa davlatlar	273	8.6	121.7
Jami	3200	100.0	121.5

Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

5. Innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish strategiyasi. Innovatsion mahsulotlar yaratish strategiyasi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Funktsional to'qimalar ishlab chiqarishni rivojlantirish (antimikrob, antistatik, yong'inga chidamli va boshqalar);

- «Aqlli» mato va kiyimlarni yaratish;
- Biotexnologiyalar asosida yangi turdagi tolalar ishlab chiqarish;
- 3D-bosma texnologiyalarini qo'llash;
- Noan'anaviy materiallardan foydalanish.

6. Ta'minot zanjirini optimallashtirish strategiyasi. Ta'minot zanjiri samaradorligini oshirish strategiyasi quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

- Blokcheyn texnologiyalari asosida ta'minot zanjirini boshqarish;
- «Just-in-time» ishlab chiqarish tamoyillarini joriy etish;
- Ta'minot zanjiri shaffofligini ta'minlash;
- Mahalliy xomashyo yetkazib beruvchilar tarmog'ini kengaytirish;
- Logistika tizimini optimallashtirish.

O'zbekiston yengil sanoat korxonalarini uchun barqaror va ijtimoiy o'zgarishlarga moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish va joriy etish ularning raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Raqamli texnologiyalar, barqaror rivojlanish tamoyillari, kastomizatsiya va innovatsion yondashuvlarga asoslangan yangi avlod marketing strategiyalari tarmoqning o'sish sur'atlarini tezlashtiradi va xalqaro bozorlarda mustahkam o'rin egallashga yordam beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, taklif etilgan marketing strategiyalarini joriy etish orqali yengil sanoat korxonalarini quyidagi natijalarga erishishi mumkin:

- Mahsulotlar raqobatbardoshligining 15–20 % ga oshishi;
- Savdo hajmining 25–30 % ga o'sishi;
- Eksport hajmining 20–25 % ga ko'payishi;
- Mijozlar sodiqligining 30–35 % ga oshishi;
- Brendlar qiymatining 20–25 % ga o'sishi;
- Ishlab chiqarish xarajatlarining 10–15 % ga kamayishi.

Mazkur tadqiqot natijalari O'zbekiston yengil sanoat tarmog'i korxonalarini uchun amaliy qo'llanma sifatida xizmat qilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston yengil sanoat korxonalarini uchun barqaror va ijtimoiy o'zgarishlarga mos marketing strategiyalarini samarali joriy etish bo'yicha quyidagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Davlat darajasida:

- Yengil sanoat uchun raqamli transformatsiya dasturini ishlab chiqish;
- Ekologik standartlarni joriy etishni rag'batlantirishning huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish;
- Innovatsion marketing texnologiyalarini joriy etish uchun soliq imtiyozlarini belgilash;
- Mahalliy brendlarni xalqaro miqyosda targ'ib qilish dasturini ishlab chiqish.

2. Tarmoq darajasida:

- Yengil sanoat korxonalarini uyushmasi qoshida Marketing innovatsiyalari markazini tashkil etish;
- Tarmoq miqyosida yagona elektron savdo platformasini yaratish;
- Barqaror ishlab chiqarish bo'yicha soha standartlarini ishlab chiqish;
- Xalqaro marketing tajribasini o'rganish va tarqatish uchun trening markazlarini tashkil etish.

3. Korxonalar darajasida:

- Marketing strategiyalarini qayta ko'rib chiqish va ijtimoiy o'zgarishlarni hisobga olgan holda takomillashtirish;
- Innovatsion marketing texnologiyalarini joriy etish uchun investitsiyalar hajmini oshirish;
- Mijozlar bilan uzoq muddatli munosabatlarni rivojlantirish tizimini yaratish;
- Ekologik standartlarni ishlab chiqarish va marketing jarayonlariga integratsiya qilish;
- Xodimlarning raqamli marketing ko'nikmalarini rivojlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 12-fevraldagi «To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini isloh qilish va jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4186-sonli qarori.
2. F. Kotler. Marketing menedjment. – SPb.: Piter, 2018. – 848 s.
3. J.-J. Lamben. Strategicheskiy marketing. – SPb.: Nauka, 2016. – 589 s.
4. M. Porter. Konkurentnaya strategiya: Metodika analiza otrasley i konkurentov. – M.: Alpina Pablisher, 2019. – 608 s.
5. M.S. Qosimova. Marketing. – T.: TDIU, 2018. – 258 b.
6. N.X. Jalolova. To'qimachilik korxonalarida marketing faoliyatini takomillashtirish // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2021. – №3. – B. 45–53.
7. Sh.D. Ergashxo'jayeva. Tovarlar va xizmatlar marketingi. – T.: Iqtisodiyot, 2020. – 232 b.
8. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligi ma'lumotlari, 2024.
9. V. Blanchet. The implications of sustainable marketing in the global textile and apparel industry // Journal of Textile and Apparel, Technology and Management. – 2022. – Vol. 12, №2. – P. 1–15
10. K. Khurana, M. Ricchetti. Two decades of sustainable supply chain management in the fashion business, an appraisal // Journal of Fashion Marketing and Management. – 2023. – Vol. 24, №3. – P. 413–434.
11. V. Kumar, A. Christodouloupoulou. Sustainability and branding: An integrated perspective // Industrial Marketing Management. – 2021. – Vol. 65. – P. 1–15.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
